

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА ФІЛОСОФІЇ

М. С. Ковальська

**Нова історія країн Західної Європи
та Північної Америки (1871 – 1918 рр.)**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
факультету історії та філософії

ОДЕСА
ОНУ
2020

УДК 94(4+7)

K56

Автор: М. С. Ковальська, кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Відповідальний редактор: І. С. Гребцова, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри всесвітньої історії Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Рецензенти:

Т. Г. Гончарук, доктор історичних наук, професор кафедри історії України Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

І. В. Нємченко, кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Рекомендовано до друку вченою радою
факультету історії та філософії ОНУ імені І. І. Мечникова.

Протокол № 2 від 16 жовтня 2019 року.

Ковальська М. С.

K56 Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки (1871 – 1918 рр.) : метод. вказівки для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ф-ту історії та філософії / М. С. Ковальська ; відп. ред. І. С. Гребцова. – Одеса : ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2020. – 32 с.

Методичні рекомендації спрямовані на вдосконалення ефективності підготовки студентів-істориків до практичних занять з навчальної дисципліни «Нова історія» (другий період, 1871-1918 рр.). Видання містить короткі дані про сутність предмету, що вивчається, детальний розгляд особливостей опанування матеріалом до кожного практичного заняття, загальний список рекомендованих джерел та літератури.

Рекомендації адресовані студентам факультету історії та філософії.

УДК 94(4+7)

© Ковальська М. С., 2020

© Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2020

ЗМІСТ

Вступ	4
Зміст навчальної дисципліни. Змістовий модуль 1. Країни	
Західної Європи та Північної Америки в 1871-1900 рр	6
Зміст навчальної дисципліни. Змістовий модуль 2. Країни	
Західної Європи та Північної Америки в 1901-1918 рр	8
Тематика практичних занять. Загальні методичні вказівки.....	10
Індивідуальна навчально-дослідницька робота студентів	20
Контрольні питання до екзамену.....	24
Список основної літератури до курсу	26

ВСТУП

Курс «Історія країн Західної Європи та Північної Америки в новий час» («Нова історія») викладається на III курсі факультету історії та філософії для студентів спеціальності 032 «Історія та археологія». Нова історія входить в перелік базових нормативних дисциплін навчального плану. Предмет розподілено на дві хронологічні частини, що вивчаються протягом двох семестрів III курсу. Надана програма присвячена другому періоду в хронологічних межах 1871 – 1918 рр.

Мета курсу: сформувати у студентів уявлення про історичні процеси, які відбувались з 1871 до 1918 рр. у країнах Західної Європи та Північної Америки; про процес економічного, соціального, культурного та політичного стану; утворення країн західної демократії, їх конституціоналізму та ідеології.

Завдання курсу «Нова історія» є наступними:

- ознайомити студентів з основним фактичним матеріалом з нової історії,
- навчити студентів самостійно аналізувати важливі суспільно-політичні події нового часу та визначити фактори, що впливали на розвиток держав Західної Європи та Північної Америки, трансформацію та еволюцію їх суспільства,
- охарактеризувати становлення політичних систем та особливостей економічного розвитку у встановлений період.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

- а) фахових загальних: фахові знання про взаємний зв'язок між окремими підрозділами історичної науки, спеціальними галузями історичної науки та спеціальними історичними дисциплінами; володіння знаннями про етапи суспільного розвитку та еволюцію політичного устрою, про основні тенденції соціально-економічного розвитку;
- б) спеціальних фахових: мати знання про теорію та методологію історичної науки, закономірності розвитку світової і вітчизняної

історії; здатність розуміти та використовувати фахові знання основних історичних процесів.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати: основні конституційні та програмні документи країн Європи та Америки в новий час; політичну та економічну географію країн Європи та Америки з 1871 по 1918 рр.; основні риси «західної цивілізації» сучасного типу, часів її становлення; ключові етапи та особливості формування країн західної демократії.

вміти: здійснювати комплексний аналіз економічних та соціальних процесів, залучаючи фактичний матеріал з історії «західних країн» в новий час; узагальнювати загальносвітові явища нового та новітнього часу, спираючись на базові принципи функціонування західноєвропейської та атлантичної цивілізації; виявляти історичні аспекти європейського та американського конституціоналізму при оцінці сучасності; ясно і логічно висловлювати свої думки як усно, так і письмово з проблемних питань нової історії.

Другий період нової історії (1871-1914 рр.) є одним з фундаментальних етапів історичної еволюції людства. Цей період в історії євроатлантичної цивілізації пов'язаний із «зенітом» капіталістичного шляху розвитку, завершенням процесу індустріалізації та остаточною складанням колоніальних імперій.

Саме в цей період було сформовано суспільний лад, який сьогодні існує в більшості країн Європи та Америки. Великі зрушення відбулися в культурному розвитку, освіті, побуті, змінилися стереотипи поведінки людей у соціумі. Відбулася політична модернізація, яка сформувала нову систему управління та дала можливість брати участь в управлінні основним соціальним групам населення. На зміну становому суспільству з його авторитарно-статусною системою управління та привілеями приходить громадянське, в якому домінують нові правила: демократичні структури, розширення електорату, правовий режим, раціоналізація, ліберальна філософія, інституціоналізована наука. Відбувався подальший розвиток саморегулюючої економічної

системи з використанням передових технологій, ринком, оборотом фінансів, юридично захищеною власністю. В Європі склався так званий «сучасний центр» європейської модернізації.

Другий період нової історії має подвійний зміст. Він частково охоплює так звані пізньовікторіанську епоху, європейську «*belle époque*» та «позолочену добу» історії Сполучених Штатів Америки, але водночас і численні економічні, політичні кризи, невирішені національні питання. Сучасники розділилися на прибічників та критиків суспільного розвитку. Наприкінці XIX ст. виявилися перші ознаки нових загрозливих тенденцій: чергове незадоволення провідних країн колоніальною картою світу, посилення агресії на різних рівнях суспільного життя та зовнішньої політики країн Європи та Північної Америки, зміцнення монополій, різке розшарування суспільства за новими умовами. Цей комплекс процесів, що поєднують терміном «імперіалізм», став основною причиною Першої світової війни.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Країни Західної Європи та Північної Америки в 1871-1900 рр.

Тема 1. Вступ. Франція в 1871-1900 рр.

Поняття про другий період нової історії (1871-1918 рр.) Основні хронологічні етапи періоду. Географічні межі курсу. Імперіалізм та його ознаки. Політична карта світу в добу імперіалізму. Джерела та література з курсу.

Франко-пруська війна 1870-1871 рр.: причини, хід та наслідки. Революція 4 вересня 1870 р. у Парижі: причини та рушійні сили. Утворення III республіки. Уряд А. Тьєра, його внутрішня та зовнішня політика. Події революції 18 березня 1871 р. та виникнення Паризької Комуни. Склад, структура та політика Паризької Комуни. Франкфуртський мир.

«Правління монархістів» 1871-1879 рр. Утвердження республіканського устрою у Франції. Конституція III республіки.

Помірні республіканці при владі. Політика радикалів. Робітнича партія та її програма. Зовнішня політика Франції після франко-пруської війни. Колоніальна експансія у Африці та Південно-східній Азії. Соціально-економічний розвиток Франції наприкінці XIX ст. Скандал «Панама». Буланжизм. Справа Дрейфуса.

Тема 2. Німецька імперія в 1871-1900 р.

Утворення об'єднаної Німеччини. Імперська конституція 1871 р. Політична та партійна система Німецької імперії. Панівне положення Прусії в імперії. Грюндерство та економічний розвиток. «Культуркампф». Внутрішня та зовнішня політика канцлера О. фон Бісмарка. Розвиток робітничого руху в Німеччині наприкінці XIX ст. Бернштейн та його концепція соціал-демократії. «Винятковий» закон проти соціалістів. «Новий курс» Капріві у внутрішній і зовнішній політиці. Перехід від «континентальної» до світової політики. Створення Пангерманського союзу.

Тема 3. Велика Британія в 1871-1900 рр.

Соціально-економічний розвиток Великої Британії в останній чверті XIX ст. Політична система. Політика Бенджаміна Дізраелі та Вільяма Гладстона. Уряди Роберта Солсбері. Внутрішня і зовнішня політика Великої Британії. Суспільна думка. Розвиток науки. Колоніальний характер англійського імперіалізму. Ірландське питання. Протекціоністські ініціативи Дж. Чемберлена.

Тема 4. Австро-Угорська імперія в 1871- на початку XX ст.

Австрія у загально-німецькому об'єднавчому процесі. Австро-пруська війна 1866 р.: причини та наслідки. Утворення Австро-Угорської дуалістичної монархії. Конституція 1867 р. Загальноімперський державний устрій монархії. Економічний розвиток в останній третині XIX ст. Зміст дуалізму і партійна система Австрії та Угорщини.

Соціал-демократи у внутрішній політиці. «Винятковий» закон проти соціалістів Австрії. Багатонаціональний склад імперії. Національні питання в Австро-Угорщині. Зовнішня політика.

Внутрішній стан Австро-Угорщини на початку XX ст. Уряд Ернста фон Кьорбера. Політика Австро-Угорщини на Балканах. Боснійська криза. Соціалісти в австрійському парламенті. Національний склад населення Австро-Угорщини на 1910 р.

Тема 5. США в 1871-1900 рр.

Економічні, політичні та соціальні наслідки Реконструкції Півдня. Економічний розвиток США в останній чверті XIX ст. Монополізація промисловості. Двопартійна система США. Робітничі рухи та страйкова боротьба 1870-80 рр. Американська федерація праці. Аграрна криза в США. Грейнджери та грінбекери. Антитрестівська політика Шермана. Расова проблема США. Зовнішня політика США наприкінці XIX ст. «Модернізація» доктрини Монро та формування експансіоністської ідеології. Іспано-американська війна та її наслідки.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 2. Країни Західної Європи та Північної Америки в 1901-1918 рр.

Тема 6. Велика Британія в 1901-1914 рр.

Економічний розвиток Великої Британії на початку XX ст. Монополії та фінансовий капітал. Політика консерваторів на чолі з А. Бальфуром. Робітничий рух у Великій Британії в 1906 р. та поразка консерваторів. Ліберальний кабінет Кемпбел-Баннермана: внутрішня та зовнішня політика. Парламентська реформа 1911 р. Коаліційний уряд Г. Асквіта. Повстання в Ірландії. Уряд та військовий кабінет Д. Ллойд-Джорджа.

Посилення британської колоніальної експансії в добу імперіалізму. Англо-бурська війна. Англо-французька (1904) та англо-руська (1907) угоди. Загострення англо-німецьких протиріч.

Тема 7. Франція в 1901-1914 рр.

Економічний розвиток Франції на початку XX ст. Промислові монополії. Банківський капітал та фінансова олігархія. Особливості

французького імперіалізму. Радикальні кабінети, їх внутрішня та зовнішня політика. «Лівий блок». Антиклерикальні реформи. «Казус Мільєрана» та розкол французької соціалістичної партії. Створення Об'єднаної соціалістичної партії. Президентство Р. Пуанкаре. «Національна єдність» та кабінет Ж. Клемансо. Шовіністичні та пацифістські тенденції во французькому суспільстві напередодні Першої світової війни.

Тема 8. Німецька імперія в 1901-1914 рр.

Вступ Німеччини в імперіалістичну стадію. Юнкерсько-буржуазний характер та особливості німецького імперіалізму. Будівництво військового флоту та посилення англо-німецьких протиріч. Близькосхідна експансія. Канцлерство Бюлова. Розвиток робітничого руху в кінці XIX ст. Канцлерство Бетмана-Гольвега. Створення чорно-блакитного блоку. Підготовка Німеччини до війни за переділ світу. Цабернський конфлікт. Введення військової диктатури в Німеччині.

Тема 9. США 1901-1914 рр.

Особливості американського імперіалізму. Світова промислова першість США. Основні наслідки переходу до імперіалізму в економічній та політичній галузях. Імперіалістична зовнішня політика США. Панамериканізм. Доктрина «відкритих дверей» та рівних можливостей у Китаї. Політика «великої палиці» Теодора Рузвельта. Будівництво Панамського каналу. Політична криза у США у передвоєнні роки. Розкол республіканської партії. Президентські вибори 1912 р. В. Вільсон, його внутрішня та зовнішня політика. Причини нейтралітету США до 1917 р.

Тема 10. Країни Західної Європи та Північної Америки в Першій світовій війні (1914-1918 рр.)

Причини та характер Першої світової війни. Співвідношення сил у війні. Стратегічні та тактичні плани ворогуючих сторін. Періодизація. Хід військових компаній в Європі та на морі на першому та другому етапі. Мирні ініціативи Вудро Вільсона. Вступ у

війну США. Третій основний етап. Внутрішньополітичний та соціально-економічний розвиток в Великій Британії, Франції, Німеччині, Італії та Австро-Угорщині під час Першої світової війни. Закінчення війни та її підсумки. Паризька (Версальська) мирна конференція.

Тематика практичних занять

Загальні методичні вказівки

I. В якості професійної підготовки історика та в якості особистивного громадянина, що є на сьогоднішній день одним з базових принципів існування соціальної людини, студенти в разі успішного оволодіння матеріалом **протягом практичних занять повинні вдосконалити** та розвинути наступні якості:

1) свою готовність поважати та бережно відноситися до історичної спадщини та культурної традиції, толерантно відноситися до соціальних та культурних відмінностей;

2) здатність розуміти обсяги та закономірності історичного процесу; вміти «розмістити» людину в історичних процесах другого періоду нової історії, зрозуміти її цілі, проблеми та психологію;

3) свою можливість повно та цілісно викласти власне розуміння світосприйняттєвих та соціально-політичних значущих філософських проблем;

4) здатність професійно проаналізувати та дослідити проблеми взаємодії європейських держав доби широкого розгортання імперіалізму, оцінити моральні та ціннісні вибори тогочасної людини та загальних мас суспільства;

5) своє розуміння даного етапу шляху розвитку принципів управління суспільством «перед-сучасності», при цьому вміти дати вичерпну характеристику складання та подальшого розвитку в новий час механізмів вирішення публічних процесів та питань, в разі необхідності вписуючи їх в контекст власної епохи.

II. До кожного практичного заняття подані план та перелік джерел та літератури. Рекомендується такий *порядок підготовки* до практичних занять:

- уважно вивчити запропонований план до практичних занять;
- опрацювати конспект лекцій та відповідні розділи підручників (бажано різних видань: дореволюційні, радянські, сучасні) для того, щоб порівняти викладення історичних фактів та співвіднести підходи;
- скласти хронологію подій, виписати та запам'ятати ім'я діячів, простежити події по історичним картам;
- прочитати та зробити виписки з запропонованих робіт та джерел;
- обміркувати і спланувати відповіді на всі пункти плану практичного заняття.

Також до кожного практичного заняття є конкретні методичні рекомендації та вказівки, що вказують на специфіку теми. До кожного практичного заняття надані план та перелік джерел та літератури. Кожна тема забезпечена методичними рекомендаціями, де пояснюється порядок опрацювання матеріалів та акцентується увага на ключових проблемах.

III. Головний акцент на практичних заняттях з історії нового часу (другий період) ставиться на основних віхах переходу західного суспільства до новітнього часу, тому рекомендовані пріоритети – формування основних суспільно-політичних інститутів та їхня поступова еволюція; становлення політичного світосприйняття та виокремлення політичних сил, які є найбільш поширеними і сьогодні та характерні для сучасних суспільств Західної Європи та Північної Америки. Практичні заняття присвячені ключовим подіям та історичним процесам в рамках курсу, які склали основу специфічної політичної культури та мислення Заходу. Тому, студентам рекомендовано зосередити увагу на ознайомленні в першу чергу з оригіналами текстів джерел, особливо що стосується розгляду нормативних та державних документів, та вже потім звертатися до наукової літератури, що присвячена тому чи іншому мислителю, діячу або подіям в рамках тієї чи іншої держави. В лекційному курсі постає історичний контекст, у зв'язку з яким потрібно аналізувати

тексти, які рекомендовано до розбору на практичних заняттях, відповідно, є потреба у виокремленні ключових політичних, соціальних, ідеологічних, економічних проблем, що є сутністю заданих особливостей історичної ситуації, яка пропонується до аналізу.

Тема 1. Третя республіка у Франції в 1871-1914 рр. (6 годин)

1. Франко-пруська війна: причини, привід та хід.
2. Революція 4 вересня 1870 р. Створення Третьої республіки.
3. Виникнення Паризької комуни. Склад та соціально-економічна політика Паризької Комуни. Причини поразки Комуни.
4. Політичний розвиток та економічне положення Франції в 1871-1900 рр.
5. Робітничий та соціалістичний рух у Франції в останній чверті XIX ст.
6. Економічний та соціальний розвиток Франції у 1901-1914 рр.
7. Зовнішня політика Франції після франко-пруської війни.

Загальні рекомендації для підготовки до практичних занять

При підготовці до практичного заняття рекомендовано враховувати важливість «німецького питання» для зовнішньої політики Другої імперії.

Студент повинний вміти відповісти на питання: яким чином виявилася відповідальність за розв'язання війни, як само французька суспільна думка сприймала проблему національних територій, описати риси громадянського конфлікту у Франції, дезорганізації економічного життя, дати характеристику реформам Паризької комуни та пояснити, чому подібні державні утворення не є життєздатними. Великої уваги заслуговує остаточний вибір французького народу на користь республіки.

Готуючись до 2-3 питань, студент має дати коротку характеристику положення та розвитку Франції після революції 4 вересня 1870 р.: описати результати революції, характер політики

«національної оборони», останню осаду Парижа та поразку у франко-пруській війні. Далі необхідно проаналізувати діяльність А. Тьєра та визначити причини подій 18 березня 1871 р. Третє питання має на увазі детальний розгляд політики Паризької комуни у соціально-економічній, військовій та ідеологічній галузях. Спираючись на рекомендовані документи, слід визначити характер рішень, які приймалися, інтересам яких соціальних груп вони відповідали. В питаннях 4-5 також потрібно звернути увагу на політичні партії та течії, що виникали у Франції, на які соціальні коли вони спирались та з приводу яких питань виникали найбільш гострі протиріччя. Останнє питання пропонується присвятити загальному аналізу зовнішньополітичної поведінки французької держави у період часу після франко-пруської війни та до початку Першої світової війни.

Джерела

1. Бисмарк О. фон. Мысли и воспоминания. – М., 1940. – Т. 1-2.
2. Пуанкаре Р. На службе Франции. Воспоминания за девять лет. – М., 1936. – Т. 5-8.
3. Молок А.И. Хрестоматия по истории Парижской коммуны. – М., 1976.
4. Хрестоматия по истории нового времени стран Европы и Америки. – В 3-х т. – Благовещенск, 2010. – Т. 2.

Список літератури

1. Желубовский Э.А. Крушение второй империи и возникновение Третьей республики во Франции. – М., 1956.
2. Зеваэс А. История Третьей республики (1870-1926). – М.-Л., 1930.
3. История Франции: В 3 т. / Отв. ред. А. З. Манфред. – М., 1973.
4. История Европы: в 8 т. – М., 2000. – Т. 5.
5. История Парижской коммуны 1871 г. – М., 1971.
6. Кареев Н.И. Политическая история Франции в XIX в. – СПб., 1902.
7. Манфред А.З. Внешняя политика Франции 1871-1891. – М., 1952.
8. Маркс К. Гражданская война во Франции. – М., 1986.
9. Молок А.И. Очерки быта и культуры Парижской коммуны в 1871 г. – Л., 1924.
10. Парижская коммуна 1871 года. – М., 1981.
11. Прицкер Д. П. Жорж Клемансо. – М., 1983.

12. Чикалов Р.А., Чикалова И.Р. Новая история стран Европы и Северной Америки (1815– 1918): Учебник. – Минск, 2013.
13. Арзакян М.Ц. Политическая история Франции // Вопросы истории. – 2004. – № 4.
14. Ильин М.В. Перспективы сравнительного изучения политической модернизации // Политическая наука. – 2003. – № 2.

Тема 2. Німецька імперія в 1871-1890 рр. (4 години)

1. Завершення об'єднання Німеччини та створення Німецької імперії. Конституція 1871 р.
2. Діяльність канцлера Отто фон Бісмарка. Економічний та соціальний розвиток Німеччини 1870-х рр. «Культуркампф».
3. Зовнішня політика Німеччини в 1870-1890-х рр.

Загальні рекомендації для підготовки до практичних занять

Протягом підготовки до практичного заняття студенти повинні з'ясувати особливості «німецької моделі» створення єдиної держави (боротьба за національну єдність, об'єднання «згори» та виникнення Німецької імперії) та вміти порівняти з «італійською моделлю» (боротьба за національну єдність та змішаний шлях об'єднання) та «австрійською» (реорганізація імперії у двоєдину державу Австро-Угорщину).

Особливу увагу потрібно приділити персоні такої видатної історичної постаті, як О. фон Бісмарк. Студент має вирішити, яким був політичний устрій Німеччини в другій половині XIX ст., зрозуміти причини швидкого розвитку німецької економіки, вміти викласти основні положення доктрини пангерманізму. Необхідно зрозуміти, що саме обумовило агресивний зовнішньополітичний курс Німеччини. При підготовці до третього питання потрібно звернути увагу на дискусійне питання: в чому полягає агресивність політики Німеччини у вказаний період часу?

Джерела

1. Бисмарк. О. Мысли и воспоминания: В 3 т. / Пер. с нем. – М., 1940—1941.

2. Сборник документов по истории рабочего и социалистического движения стран Европы и Америки. 1871—1914. – М., 1985.
3. Колониальная политика капиталистических держав. 1870—1914.: Практикум для студентов-заочников. – М., 1967.
4. Меринг Ф. История германской социал-демократии. – М.; СПб., 1923.
5. Каутский К. Бернштейн и социал-демократическая программа. – СПб., 1906.

Список літератури:

1. Германская история в новое и новейшее время: В 2 т. – М., 1970. – Т. 1.
2. Крейг Г. Немцы / Пер. с англ. – М., 1999.
3. Людвиг Э. Бисмарк. – М., 1999.
4. Чубинский В.В. Бисмарк. Политическая биография. – СПб., 1997.
5. Пожарская С.П., Намазова А.С. Общие тенденции развития Европы в XIX — начале XX века // Новая и новейшая история. – 1999. – № 4.
6. Фостер У. История трех интернационалов. – М., 1959.

Тема 3. Велика Британія в 1870-1914 рр. (4 години)

1. Суспільно-політичний та економічний розвиток Великої Британії в пізньовікторіанський період.
2. Діяльність Бенджаміна Дізраелі та Уільяма Гладстона.
3. Поширення соціалістичних ідей та лейбористська партія.
4. Ірландське питання та спроби його вирішення (гомруль)

Загальні рекомендації для підготовки до практичних занять

В ході даного практичного заняття необхідно всесторонньо проаналізувати суспільно-політичний, економічний та культурний розвиток Великої Британії в останню третину XIX ст. та до її вступу в Першу світову війну. Важливі зміни, що обґрунтували необхідність проведення ліберально-реформаторської політики, відбулися перш за все в ідейно-політичних теоріях. Спираючись на дані, отримані з джерел та дослідницької літератури, студенти повинні зрозуміти для себе основну сутність британської внутрішньої та зовнішньої політики, головні причини конфлікту з Ірландією, феномен англо-бурської війни та внутрішньоімперські протиріччя. Порівнюючи діяльність Б. Дізраелі та Уільяма Гладстона, потрібно звернутися до

біографічної характеристики. Рекомендовано порівняння двох політичних лідерів в тому числі як ідеологів (Дізраелі – модернізатор англійського торизму, теорія «двох націй»; Гладстон – ідеолог та виразник класичного лібералізму).

Джерела

1. Августус Е. Ф. Воспоминания участника англо-бурской войны 1899—1902 гг. – Варшава, 1902.
2. Англо-Трансваальская война. Записки бурского генерала Вильбуа де Марейль. – СПб., 1902.
3. Практикум по новой истории. 1871—1917 / Сост. Н. И. Кочегарова. – М., 1989.
4. Сборник документов по истории нового времени. Экономическое развитие и внутренняя политика стран Европы и Америки. 1870—1914 / Сост. П. И. Остриков, П. П. Вандель. – М., 1989.
5. Юровская Е. В. Практикум по новой истории (второй период). – М., 1979.
6. Черчилль У. Мои великие современники. – М.: Захаров, 2011.

Список літератури

1. Айзенштат М. П. Британия нового времени. Политическая история / М.П. Айзенштат. – М., 2007.
2. Богомолов С. А. Концепция «нового империализма» в Великобритании в конце XIX в.: англосаксонская версия глобализации // Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики. – 2011. – № 2 (8). – С. 39-42.
3. Виноградов К. Б. Дэвид Ллойд Джордж. – М., 1970.
4. Грудзинский В. В. Переселенческие колонии и эволюция имперской политики Великобритании в середине XIX века // Британская история XIX-XX веков: люди, события, идеи. – Челябинск: Изд-во Челябинского государственного университета, 1997. – С. 60-80.
5. Дребушевская Г. А., Садыков Л. Ю. Проблема судьбы «Малой Англии» в поздневикторианскую эпоху // Вестник Омского университета. – 2009. – № 1. – С. 69-74.
6. Ерофеев Н. А. Очерки по истории Англии. 1815—1917. – М., 1959.
7. Жигалина О.И. Великобритания на Среднем Востоке (XIX- начало XX в.). – М.: Наука, 1990. – 166 с.
8. Кертман Л. Е. Джозеф Чемберлен и сыновья. – М., 1990.

9. Матвеев В. А. Британская империя: искусство выживания // Новая и новейшая история. – 1993. – № 6.
10. Трухановский В. Г. Бенджамин Дизраэли, или история одной невероятной карьеры. – М., 1993.
11. Челлини К. Г., Николе М. История Британских островов в новое время // Новая и новейшая история. – 2001. – № 5.
12. Шкляж И. М. Знаменитые политические и общественные деятели Англии XVIII-XIX вв. – Одесса: Одес. гос. пед. ун-т, 1994. – 140 с.

Тема 4. США в 1871-1914 рр. (2 години)

1. Причини бурхливого розвитку виробництва та ринкової економіки США.
2. Державний устрій та особливості двопартійної системи в США.
3. Монополії (великі корпорації та трести) та боротьба уряду з їхнім впливом.
4. Зовнішня політика США. Іспано-американська війна.

Загальні рекомендації для підготовки до практичних занять

При підготовці до даного практичного заняття потрібно сформулювати уявлення про еволюцію партійно-політичної системності після громадянської війни в США, зрозуміти особливості реалізації консервативно-охоронної тенденції за часів президентів кінця XIX ст., вміти охарактеризувати ліберально-демократичну політику президентів початку XX ст. Розглядаючи перше питання про причини бурхливого та швидкого піднесення економіки США, розкрийте особливості шляху досягнення США світової першості. При підготовці 1-2 питань потрібно пам'ятати, що в останній чверті XIX ст. в Сполучених Штатах остаточно затвердилася республіка президентського типу, склалася двопартійна система. Республіканська партія утворилася на базі прихильників політики Півночі США, демократична утворилася з традицій Півдня. Потрібно зазначити причини, через які до початку XX ст. відмінності між республіканською та демократичною партіями практично зникла, а вони обидві обстоювали тогочасний суспільний та державний устрій.

В третьому питанні опишіть антимонопольне законодавство. Чому і виникнення монополій, і боротьба з ними відповідали духу розвитку США та ідеології, що складалася? Опишіть боротьбу з расизмом, демократичні рухи, прогресистів та «справедливий курс» Теодора Рузвельта. При відповіді на останнє питання орієнтуйтеся на дві тенденції, що проявлялися у зовнішній політиці США: експансіонізм та ізоляціонізм. Дайте характеристику вислову «Америка для американців».

Джерела

1. Инаугурационные речи президентов США от Джорджа Вашингтона до Джорджа Буша (1789—2001 гг.). – М., 2001.
2. История США. Хрестоматия / Сост. Согрин В.В. – М., 2011.
3. Соединенные Штаты Америки. Конституция и законодательные акты. – М., 1993.

Список літератури

1. Белявская И. А. Теодор Рузвельт и общественно-политическая жизнь США. – М., 1978.
2. Бурстин Д. Американцы: демократический опыт. – М., 1993.
3. Гершов Э. М. Вудро Вильсон. – М., 1983.
4. История США / Сост. Б. Д. Козенко. – Самара, 1994.
5. История США: В 4 т. – М., 1985. – Т. 2. 1877—1918.
6. Согрин В. В. Политическая власть в США: характер и исторические этапы // Новая и новейшая история. – 2004. – № 2.
7. Согрин В. В. Этапы американского консерватизма // Новая и новейшая история. – 1991. – № 5.
8. Согрин В. В. Мифы и реальности американской истории. – М., 1986.
9. Согрин В. В. Политическая история США XVII – XX вв. – М., 2001.
10. Принципы функционирования двухпартийной системы США: история и современные тенденции: в 2 т. – Москва, 1988.
11. Шлезингер А. М. Циклы американской истории / Пер. с англ. – М., 1992.
12. Шпотов Б. Большой бизнес в США (конец XIX — начало XX в.) // История (приложение к газете «1 сентября»). – 1999. – № 16.
13. Шпотов Б. М. Корпорация «Дженерал Моторс» и становление американского менеджмента // Новая и новейшая история. – 1996. – № 10.

Тема 5. Перша світова війна 1914-1918 рр. (4 години)

1. Передумови, причини та початок Першої світової війни.
2. Періодизація Першої світової війни та характеристика етапів.
3. Стратегічні плани та їхня реалізація. Воєнні події 1914-1918 рр.
4. Результати та наслідки війни.

Загальні рекомендації для підготовки до практичних занять

При підготовці до першого питання заняття студенту рекомендовано визначити нові тенденції та характерні особливості міжнародних відносин у Європі в останній третині XIX ст. Окресліть коло основних військово-політичних, економічних та колоніальних протиріч у відносинах між великими державами тієї епохи. Розкрийте причини та суть блокової політики, яка активно застосовувалася в Європі, починаючи з 1870-х рр. Простежте процес і етапи формування двох військових блоків європейських держав: Троїстого союзу і Антанти. Що змусило Велику Британію відмовитися від традиційної політики «блискучої ізоляції» і піти на укладення договорів з Францією і Росією (в чому суть цих угод)?

Друге питання присвячене періодизації Першої світової війни. Воно має на увазі розгляд міжнародних криз і конфліктів, що послідували за оформленням двох військових блоків: кризи і військові конфлікти в Африці, Боснійська криза, Балканські війни і т. д. Охарактеризуйте стан дипломатичних відносин на початку XX ст., простежте процес приходу до «великої війни». Третє питання вимагає узагальнюючого аналізу воєнних планів та подій Першої світової війни. З'ясуйте, які були конкретні плани ведення військових дій, вироблені в надрах генеральних штабів воюючих держав. Знайомство з рекомендованими джерелами та науковими роботами допоможе з'ясувати, яким чином вибухнула Перша світова війна, як вона відбилася на внутрішньополітичній, соціально-економічній та духовно-культурній ситуації в воюючих країнах. В ході обговорення заключного питання підведіть військово-політичні підсумки Першої світової війни, включаючи людські, економічні та культурні втрати.

Визначте, який вплив справила Перша світова війна на подальшу історію Європи і всього людства в ХХ ст.

Джерела

1. Международные отношения, 1870 - 1918 гг.: Сб. документов. – М., 1940.
2. Ллойд Джордж Д. Военные мемуары / Пер. с англ.. – В 6 т. – М., 1934-38.

Список літератури

1. Виноградов В.Н. 1914 год: быть войне или не быть? // Новая и новейшая история. – 2004. – № 6.
2. Виноградов В.Н. Еще раз о новых подходах к истории мировой войны // Новая и новейшая история. – 1995. – № 5.
3. Игнатьев А. В. Русско-английские отношения накануне Первой мировой войны (1908-1914). – М.: Соцэкгиз, 1962. – 242 с.
4. Исламов Т. Австро-Венгрия в Первой мировой войне. Крах империи // Новая и новейшая история. – 2001. – № 5.
5. Первая мировая война и ее воздействие на историю ХХ века // Новая и новейшая история. – 1994. – № 4-5.
6. Сенявская Е. Образ врага в сознании участников первой мировой войны // Вопросы истории. – 1997. – № 3.
7. Хальгартен Г. Империализм до 1914 года. – М., 1961.

Індивідуальна навчально-дослідницька робота студентів

В якості самостійної роботи студентам можуть бути запропоновані такі завдання як есе, презентація (графічний реферат) та розробка тестів.

І. Написання творчих есе з ключових питань нової історії країн Західної Європи та Північної Америки.

Есе має складатися з таких елементів:

- вступ, де студент формулює актуальність проблеми, мету власного дослідження та задачі її виконання;
- основна частина, в якій викладається основний зміст теми;
- висновків, що містять авторський аналіз зазначених проблем;

- список джерел та літератури, що налічує не менше 15 робіт, присвячених темі, що розглядається.

Рекомендовані теми есе:

1. Отто фон Бісмарк: залізний канцлер Німеччини.
2. Визначні діячі Паризької Комуні (один на вибір).
3. Королева Вікторія та особливості її правління у Великій Британії.
4. Девід Ллойд Джордж та його програма соціальних реформ.
5. Засновник британської «алмазної імперії» в Південній Африці Сесіль Родс.
6. Дж. С. Мілль як ліберальний суспільно-політичний діяч.
7. Представник Республіканської партії та президент США Уїльям Мак-Кінлі.
8. Суспільна діяльність Анрі Барбюса.
9. Жорж Буланже та феномен «буланжизму».
10. Політична та суспільна діяльність Жоржа Клемансо.
11. Історичний портрет У. Гладстона.
12. Основні проблеми англійського суспільства та історії в творах Ч. Діккенса.
13. Політичні кризи у Франції в 1890-ті рр.. та шляхи їхнього подолання.
14. Програма, структура та діяльність лейбористської партії на початку XX ст.
15. Особливості французького соціалізму та основні течії соціалістичного руху у Франції 1880-1890-тих рр.
16. Другий Інтернаціонал та Перша Світова війна.
17. Створення монополії в країнах Європи та США (взяти одну з відомих монополій як приклад)
18. Поняття «імперіалізм» в працях Р. Люксембург.
19. Особливості імперіалізму у Великій Британії.
20. Політика ліберальних реформ Т. Рузвельта.
21. Внутрішня політика В. Вільсона.
22. Причини відмови від соціальних реформ на початку XX ст.
23. Науково-технічна революція на рубежі XIX-XX ст.

24. Паризька Комуна як перший досвід створення соціально-орієнтованої держави.

II. *Підготовка презентацій в програмі PowerPoint на обрану тему.*

Тематика слайд-шоу:

1. Процес об'єднання німецьких земель: політико-географічний аспект.
2. Політична система Німецької імперії в 1871-1914 рр.: конституційний устрій, політичні партії, соціальні сили.
3. Науково-технічний розвиток Німеччини в кінці XIX – на початку XX ст.
4. Розвиток культури Німеччини 1871-1914 рр.
5. Колоніальна політика Німецької імперії 1871-1914 рр.
6. Німецька армія в Першій світовій війні (1914-1918 рр.): військово-технічний та стратегічний аспекти.
7. Франко-пруська війна: військовий аспект.
8. Науково-технічний розвиток Франції (1871-1914 рр.)
9. Політична система третьої республіки у Франції з 1871 по 1914 рр.: конституційний устрій, політичні партії, соціальні сили.
10. Розвиток культури Франції 1871-1914 рр.
11. Колоніальна політика Франції 1871-1914 рр.
12. Французька армія в Першій світовій війні (1914-1918 рр.): військово-технічний та стратегічний аспекти.
13. Науково-технічний розвиток Великої Британії в 1871-1914 рр.
14. Розвиток вікторіанської культури в останній третині XIX ст. – на початку XX ст.
15. Колоніальна політика Великої Британії в 1871-1914 рр.
16. Англійська армія в Першій світовій війні (1914-1918 рр.)
17. Реконструкція США: економічний та політичний аспекти.
18. Розвиток культури США в 1871-1914 рр.
19. Науково-технічний розвиток США в 1871-1914 рр.
20. Іспано-американська війна 1898 р.: військовий, політичний та колоніальний аспекти.

21.Зовнішньополітичні доктрини США в кінці XIX – на початку XX ст.

22.Американська армія в Першій світовій війні (1914-1918 рр.): військово-технічний та стратегічний аспекти.

III. Розробка тестових завдань

Тематика тестових завдань

1. Біографія та політична діяльність Отто фон Бісмарка
2. Політична діяльність німецьких канцлерів 1890-1917 рр.
3. Німецька соціал-демократія останньої третини XIX ст.
4. Соціальна та культурна політика Паризької комуни 1871 р.
5. Економічний розвиток Третьої республіки у Франції з 1871 р. по 1914 р.
6. Політичні кризи та корупційні скандали у Франції в кінці XIX – на початку XX ст.
7. Президенти Третьої республіки у Франції з 1871 р. по 1914 р. та їх політика.
8. Біографія та політична діяльність У. Гладстона.
9. Біографія та політична діяльність Б. Дізраелі.
10. Соціальні реформи Англії на початку XX ст.
11. Ірландське питання в англійській політиці кінця XIX – початку XX ст.
12. Біографія та політична діяльність Теодора Рузвельта.
13. Політика американських президентів в останній третині XIX ст. (1871-1901 рр.)
14. Економічний розвиток США в 1871-1914 рр.
15. Франція у Першій світовій війні.
16. Велика Британія у Першій світовій війні.
17. Австро-Угорщина у Першій світовій війні.
18. Італія у Першій світовій війні.
19. США у Першій світовій війні.

Контрольні питання до екзамену

1. Причини та наслідки франко-пруської війни.
2. Виникнення та діяльність Паризької Комуні.
3. III республіка у Франції (1870-1914): політичний та соціальний розвиток.
4. Буланже і буланжизм. Скандал «Панама». Справа Дрейфуса.
5. Зовнішня політика Франції 1870-1914 роках.
6. Створення Німецької імперії. Імперська конституція в Німеччині 1871 р.
7. Діяльність канцлера Отто фон Бісмарка.
8. Грюндерство й економічний розвиток Німеччини в 70-ті роки XIX ст.
9. «Культуркампф» в Німеччині.
10. «Новий курс» Л. Фон Капріві у внутрішній і зовнішній політиці. Створення Пангерманського союзу.
11. Консервативні уряди Великобританії в останній чверті XIX ст.
12. Політика «ллойд-джорджизма» у Великобританії.
13. Військово-стратегічні плани держав напередодні Першої світової війни.
14. Соціально-економічний розвиток Франції в кінці XIX - на початку XX ст.
15. Національне питання в Австро-Угорській імперії в 1871-1914 рр.
16. Соціально-економічний розвиток Англії в кінці XIX - на початку XX ст.
17. Політичний та соціально-економічний розвиток США в кінці XIX - на початку XX ст.
18. Причини та привід до Першої світової війни.
19. Соціально-економічний розвиток Німеччини в 1871-1914 рр.
20. Політичний розвиток Австро-Угорщини в 1867-1914 рр.
21. Соціально-економічний розвиток Австро-Угорщини в 1867-1914 рр.
22. Політика адміністрації Т.Рузвельта в США.
23. Внутрішня та зовнішня політика адміністрації В. Вільсона.

24. Бернштейн та бернштейніанство.
25. Велика Британія в роки Першої світової війни.
26. Франція в роки Першої світової війни.
27. Німеччина в роки Першої світової війни.
28. США в роки Першої світової війни.
29. Австро-Угорщина під час Першої світової війни.
30. Італія під час Першої світової війни.

Список основной литературы до курсу

I. Підручники

1. Пономарёв М. В., Смирнова С. Ю. Новая и новейшая история стран Европы и Америки: Практическое пособие: Учеб. пособие для студентов высших учебных заведений: В 3 ч. – Ч. 2: Европейская индустриальная цивилизация в XIX в. «Закат Европы». – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2004. – 288 с.
2. Новая история стран Европы и Америки XVI- XIX века: Учебник для ВУЗов / Под ред. А. М. Родригеса, М. В. Пономарёва. – В 3 ч. – Ч. 2. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2006. – 621 с.; Ч. 3. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2008. – 703 с.
3. Чикалов Р.А., Чикалова И.Р. Новая история стран Европы и Северной Америки (1815– 1918): Учебник. – Минск, 2013. – Режим доступа: <http://znanium.com/bookread2.php?book=509032>.
4. Новая история стран Европы и Америки. Второй период. / Под ред. Е. Е. Юровской и И. М. Кривогуза. – М. : Высш. шк., 1998.
5. Новая история. 1871–1917. / Под. ред. Н. Е. Овчаренко. 2-е изд. – М., 1984.
6. Новая история 1870–1918 / Под ред. И. С. Галкина, Н. Е. Застенкера, В. М. Хвостова. – М., 1973.

II. Збірки документів

1. Ардашев П. Н. Хрестоматия по всеобщей истории. – Киев, 1915.
2. Документы Великой французской революции в двух томах. – М., 1990 - 1992.
3. Дурденевский В. Н. Иностранное конституционное право в избранных образцах с приложением текстов конституций. – Л., 1925.
4. Законодательные акты Франции. Декларация прав человека и гражданина. Конституции 1791, 1793, 1848, 1875 гг. – СПб., 1905.
5. Захер Я. М. Французская революция в документах. 1789–1794. – Л., 1926.
6. Инаугурационные речи президентов США от Джорджа Вашингтона до Джорджа Буша (1789-2001 гг.). – М., 2001.
7. Колониальная политика капиталистических держав. 1870—1914.: Практикум для студентов-заочников. – М., 1967.
8. Конституции буржуазных стран. – М.-Л., 1936.
9. Конституции и законодательные акты буржуазных государств XVII–XIX вв. / Под ред. проф. П. Н. Галанзы. – М., 1957.
10. Лавровский В. М. Сборник документов по истории английской буржуазной революции XVII в. – М., 1973.

11. Лавровский В. М. Английский капитализм во второй половине XIX века (история в источниках). – М., 1925.
12. Лавровский В. М. Промышленный переворот в Англии (история в источниках). – М.; Л., 1925.
13. Международные отношения, 1870 - 1918 гг.: Сб. документов. – М., 1940.
14. Молок А. И. Хрестоматия по истории Парижской Коммуны. – М., 1976.
15. Новая история в документах и материалах. – М., 1935.
16. Новая история. Пособие для студентов педагогических вузов. – М., 1959.
17. Практикум по новой истории. – М., 1989.
18. Практикум по новой истории. 1871—1917 / Сост. Н. И. Кочегарова. – М., 1989.
19. Проблема общественного прогресса и социального идеала в общественной жизни конца XIX и XX столетий. Хрестоматия. – Вып. 1. – М., 1990.
20. Протоколы заседаний Парижской Коммуны 1871 г. – В 2 т. – М., 1959–1960.
21. Революционное правительство во Франции в эпоху Конвента (1792–1794). Сборник документов и материалов. – М., 1926.
22. Революция 1848 года во Франции в воспоминаниях участников и современников. – М.; Л. 1934.
23. Саньяк Ф. Гражданское законодательство Французской революции (1789–1804). Приложение. – М., 1928.
24. Сборник документов по истории нового времени. Буржуазные революции XVII–XVIII вв. – М., 1990.
25. Сборник документов по истории нового времени. Экономическое развитие и внутренняя политика стран Европы и Америки. 1870—1914 / Сост. П. И. Остриков, П. П. Вандель. – М., 1989.
26. Сборник документов по истории рабочего и социалистического движения стран Европы и Америки. 1871—1914. – М., 1985.
27. Свобода, равенство, братство. Великая французская революция: документы, письма, речи, воспоминания, песни, стихи. – Л., 1989.
28. Соединенные Штаты Америки. Конституция и законодательные акты. – М., 1993.
29. Хрестоматия по всеобщей истории государства и права зарубежных стран. – М., 2003.
30. Хрестоматия по всеобщей истории государства и права. – В 2 т. – М., 1996.
31. Хрестоматия по истории нового времени стран Европы и Америки. – В 3-х т. – Т. 2. – Благовещенск, 2010.
32. Хрестоматия по новой истории. В 3 т. – Т. I. – М., 1963; Т. II. – М., 1965.
33. Хрестоматия по социально-экономической истории Европы в новое и новейшее время. – М.-Л., 1929.

34. Шацилло В. Первая мировая война, 1914–1918: Факты. Документы. – М., 2003.
35. Эпоха промышленного капитализма в документах и материалах. – М., 1933.
36. Юровская Е. В. Практикум по новой истории (второй период). – М., 1979.
37. Юровская Е. Е. Практикум по новой истории. 1870–1917. – 3-е изд., перераб. и доп. – М., 1979.
38. Юровская Е. Е. Практикум по новой истории. 1870–1917. 2-е изд. – М., 1967.

III. *Література*

1. Айзенштат М. П. Британия Нового времени. Политическая история: Уч. пособие. – М.: КДУ, 2007. – 204 с.
2. Айзенштат М. П. Западноевропейский парламентаризм XVIII-XIX вв.: этапы становления и развития: Спецкурс. – М., 2001. – 100 с.
3. Айзенштат М. П., Гелла Т. Н. Английские партии и колониальная империя Великобритании в XIX в. (1815-середина 1870-х гг.). – М.: Ин-т всеобщ. истории РАН, 1999. – 217 с.
4. Алданов М. «Я просто хотел умереть за идею»: О террористе Г. Принципе // «История» (Приложение к 1 сентября). – 2004. – № 23. – С. 29-35.
5. Арзакян М.Ц. Политическая история Франции // Вопросы истории. – 2004. – № 4. – С. 41-57.
6. Беккер Ж. Новое в изучении истории Первой мировой войны во Франции // Новая и новейшая история. – 2000. – № 2. – С. 33-49.
7. Белявская И. А. Теодор Рузвельт и общественно-политическая жизнь США. – М., 1978.
8. Богомолов А. С. Англо-американская буржуазная философия эпохи империализма. – М.: Мысль, 1964. – 421 с.
9. Богомолов А. С. Идея развития в буржуазной философии XIX и XX веков. – М.: Изд-во Московского ун-та, 1962. – 374 с.
10. Богомолов С. А. Концепция «нового империализма» в Великобритании в конце XIX в.: англосаксонская версия глобализации // Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики. – 2011. – № 2 (8). – С. 39-42.
11. Бурстин Д. Американцы: демократический опыт. – М., 1993.
12. Виноградов В. Н. 1914 год: быть войне или не быть? // Новая и новейшая история. – 2004. – № 6. – С. 11-23.
13. Виноградов В. Н. Еще раз о новых подходах к истории мировой войны // Новая и новейшая история. – 1995. – № 5. – С. 41-57.
14. Виноградов К. Б. Дэвид Ллойд Джордж. – М., 1970.

15. Виноградов К. Б. Очерки английской историографии нового и новейшего времени. – Ленинград: Изд-во ЛГУ имени А. А. Жданова, 1975. – 224 с.
16. Гелла Т. Н. Имперские аспекты внешнеполитического курса консерваторов на рубеже XIX-XX веков // Учёные записки Орловского государственного университета. – 2008. – № 3. – С. 41-49.
17. Германская история в новое и новейшее время: В 2 т. – Т. 1. – М., 1970.
18. Гершов Э. М. Вудро Вильсон. – М., 1983.
19. Глеб М. В. Имперская идея в Великобритании (вторая половина XIX в.). – Минск: Белорусская наука, 2007. – 192 с.
20. Грудзинский В. В. На повороте судьбы: Великая Британия и имперский федерализм (последняя треть XIX- первая четверть XX вв.): Монография. – Челябинск: Челяб. гос. ун-т, 1996. – 321 с.
21. Грудзинский В. В. Переселенческие колонии и эволюция имперской политики Великобритании в середине XIX века // Британская история XIX-XX веков: люди, события, идеи. – Челябинск : Челяб. гос. ун-т, 1997. – С. 60-80.
22. Дребушевская Г. А., Садыков Л. Ю. Проблема судьбы «Малой Англии» в поздневикторианскую эпоху // Вестник Омского университета. – 2009. – № 1. – С. 69-74.
23. Ерофеев Н. А. Очерки по истории Англии. 1815—1917. – М., 1959.
24. Желубовский Э. А. Крушение второй империи и возникновение Третьей республики во Франции. – М., 1956.
25. Жигалина О.И. Великобритания на Среднем Востоке (XIX- начало XX в.). – М.: Наука, 1990. – 166 с.
26. Зеваэс А. История Третьей республики (1870-1926). – М.-Л., 1930.
27. Ильин М.В. Перспективы сравнительного изучения политической модернизации // Политическая наука. – 2003. – № 2. – С. 1-21.
28. Исламов Т. Австро-Венгрия в Первой мировой войне. Крах империи // Новая и новейшая история. – 2001. – № 5. – С. 51-69.
29. История внешней политики и дипломатии США 1867 – 1918. – М., 1997.
30. История Германии: в 3 т. – Т. 2. – Кемерово, 2005.
31. История Европы: в 8 т. – Т. 5. – М., 2000.
32. История Первой мировой войны 1914 – 1918 гг.: в 2 т. – М., 1975.
33. История США / Сост. Б. Д. Козенко. – Самара, 1994.
34. История США: В 4 т.– Т. 2. 1877—1918. – М., 1985.
35. История Франции: В 3 т. / Отв. ред. А. З. Манфред. – М., 1973.
36. Кареев Н.И. Политическая история Франции в XIX в. – СПб., 1902.
37. Кертман Л. Е. Джозеф Чемберлен и сыновья. – М., 1990.
38. Козенко Б. Отечественная историография Первой мировой войны // Новая и новейшая история. – 2001. – № 3. – С. 103-129.

39. Кудрина Ю. В. Ассоциация историков Первой мировой войны // Новая и новейшая история. – 1995. – № 3. – С. 242-244.
40. Манфред А. З. Внешняя политика Франции 1871-1891. – М., 1952.
41. Матвеев В. А. Британская империя: искусство выживания // Новая и новейшая история. – 1993. – № 6. – С. 89-101.
42. Мировые войны XX века: в 4 Кн. Кн. 1. Первая мировая война: события. – М., 2002.
43. Молок А.И. Очерки быта и культуры Парижской коммуны в 1871 г. – Л., 1924.
44. Палмер А. Бисмарк. – Смоленск, 1997.
45. Парижская коммуна 1871 года. – М., 1981.
46. Патрушев А. И. Германия в XX веке. – М., 2004.
47. Первая мировая война и ее воздействие на историю XX века // Новая и новейшая история. – 1994. – № 4-5.
48. Первая мировая война. Дискуссионные проблемы истории. – М., 1994.
49. Пименова Э. К. История революционного движения в Ирландии. – Петроград: Гос. изд., 1920. – 68 с.
50. Писарев Ю. А. Новые подходы к изучению Первой мировой войны / Ю. А. Писарев // Новая и Новейшая история. – 1993. – № 3. – С. 103-119.
51. Пожарская С. П., Намазова А. С. Общие тенденции развития Европы в XIX — начале XX века // Новая и новейшая история. – 1999. – № 4. – С. 199-224.
52. Прицкер Д. П. Жорж Клемансо. – М., 1983.
53. Ротштейн Ф. А. Международные отношения в конце XIX века / Ф. А. Ротштейн. – М.; Л., 1960.
54. Сенявская Е. Образ врага в сознании участников первой мировой войны // Вопросы истории. – 1997. – № 3. – С. 89-103.
55. Сергеев Е. Ю. Англо-русская Антанта 1907 года. Новые аспекты / Е. Ю. Сергеев // Новая и Новейшая история. – 2007. – № 5. – С. 50–65.
56. Серова О. В. От Тройственного союза к Антанте (Итальянская внешняя политика и дипломатия в конце XIX – начале XX в.). – М., 1983.
57. Сказкин С. Д. Конец австро-русско-германского союза. – М., 1974.
58. Согрин В. В. Политическая власть в США: характер и исторические этапы // Новая и новейшая история. – 2004. – № 2.
59. Согрин В. В. Этапы американского консерватизма // Новая и новейшая история. – 1991. – № 5.
60. Соловьёв С. А. Развитие государственно-монополистического капитализма в Англии в годы Первой мировой войны. – М., 1985.
61. Трухановский В. Г. Бенджамин Дизраэли, или история одной невероятной карьеры. – М., 1993.

62. Туполев Б. М. Происхождение Первой мировой войны // Новая и Новейшая история. – 2002. – № 4. – С. 27–46; № 5. – С. 19–62.
63. Уткин А. И. Дипломатия Вудро Вильсона. – М., 1989.
64. Уткин А. И. Первая мировая война. – М., 2001.
65. Фостер У. История трех интернационалов. – М., 1959.
66. Хальгартен Г. Империализм до 1914 года. – М., 1961.
67. Хобсбаум Э. Век империи 1875 – 1914. – Ростов-н/Д., 1999.
68. Челлини К. Г., Николе М. История Британских островов в новое время // Новая и новейшая история. – 2001. – № 5.
69. Чубинский В. В. Бисмарк. Политическая биография. – СПб., 1997.
70. Шкляж И. М. Знаменитые политические и общественные деятели Англии XVIII-XIX вв. – Одесса: Одес. гос. пед. ун-т, 1994. – 140 с.
71. Шлезингер А. М. Циклы американской истории / Пер. с англ. – М., 1992.
72. Шпотов Б. Большой бизнес в США (конец XIX — начало XX в.) // История (приложение к газете «1 сентября»). – 1999. – № 16. – С. 76-93.
73. Шпотов Б. М. Корпорация «Дженерал Моторс» и становление американского менеджмента // Новая и новейшая история. – 1996. – № 10. – С. 39-52.

IV. Интернет-ресурси

<https://www.facebook.com/groups/651382121734284/> – навчально-методична група з нової історії для студентів історичного факультету ОНУ імені І. І. Мечникова.

<http://www.hist.msu.ru/ER/Etext/PICT/modern.htm> – збірка історичних джерел з нової та новітньої історії.

<http://vivovoco.rsl.ru/VV/JOURNAL/NEWHIST.HTM> – електронна версія журналу «Новая и новейшая история».

<http://www.historicus.ru> – Електронний журнал: «Историк – научно-политический журнал».

<http://www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/index.phtml?i..> – сайт історичних документів.

Навчальне видання

Ковальська Марина Сергіївна

**Нова історія країн Західної Європи
та Північної Америки (1871 – 1918 рр.)**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
факультету історії та філософії

За редакцією автора

Підп. до друку 12.08.2020. Формат 60х84/16.
Ум.-друк. арк. 1,86. Тираж 20 пр.
Зам. № 2075.

Видавець і виготовлювач
Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова

Україна, 65082, м. Одеса, вул. Єлісаветинська, 12
Тел.: (048) 723 28 39. E-mail: druk@onu.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4215 від 22.11.2011 р. Р 51